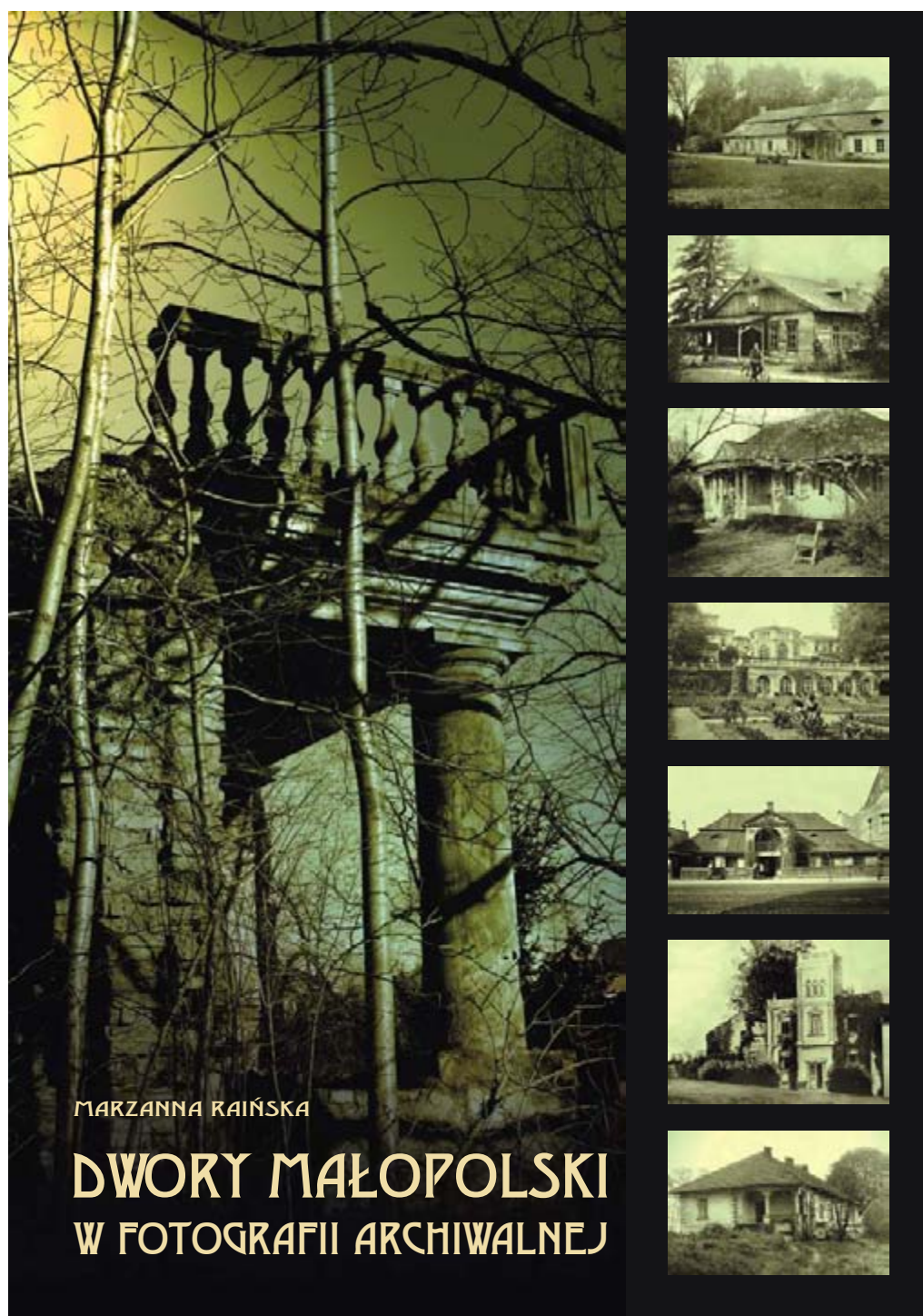

NOWOŚĆ WYDAWNICZA

DWORY MAŁOPOLSKI

Setki fotografii archiwalnych dworów, ich wnętrz, ogrodów, dotyczących życia społecznego.
Historia dworów i ludzi, którzy ongiś w nich żyli...

Wydanie albumowe, format A4, 450 stron, papier SORA MAT ARTE 100 g; druk w sepia
Graf_ika 2013

Biorąc do ręki tę pozycję wydawniczą przychodzą mi na myśl tylko słowa Leonarda Durczykiewicza, które zapisał we wstępie swojego monumentalnego albumu „Dwory Polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim”: „Podróżując wiele po Księstwie zauważyłem, że pamiątki nasze „dwory i dworki szlacheckie „ owe świadki dawnej świetności, z dniem każdym uszczuplają się już to przez przebudowywania historycznych siedzib naszych przodków, już to przez rozbieranie i stawianie nowych. Czy pozostały, choćby tylko na papierze, podobizny wszystkich owych dawnych zabytków naszego budownictwa „ nie wiem. Tu i owdzie tylko spotkałem pomiędzy obywatelstwem ziemskim takich, którzy owe podobizny dworów polskich z wielką troskliwością zbierają i jako cenną rzecz przechowują.

Ponieważ, o ile wiem, nie mamy dotąd osobnego dzieła, któreby zawierało podobizny pamiątek naszych, przeto powziąłem zamiar zebrać i wydać fotografie dworów polskich. Większej chęci i odwagi do tego dodało mi prawo o wywłaszczeniu, przez które owe pamiątki poważnie zostały zagrożone.

Opisy dworów polegają na dokumentach grodzkich, ksiązkach kościelnych oraz na łaskawie przez Szanownych PP. Właścicieli przysłałych mi podkładkach, pamiętnikach i innych opisach.

Nie moją rzeczą sądzić, czy wywiązałem się dobrze z zadania podjętego, myślę jednak, że lepiej zacząć i zrobić coś, niż czekać, zbierać przez lata całe i” ostatecznie nie zrobić nic”?.

Iwona Knechta
Wydawca

Od Autora

Nie ma domu, ale ty go widzisz, kiedy przymkniesz oczy. Idziesz oto z góry, z pokoju babci, i przez swój pokój schodami do korytarzyka. Przechodzisz przez mały pokójek, gabinet, jadalny, zaglądasz na chwilę do kuchni... I dalej przez przedpokój do salonu i do sypialni, rodziców. Wracasz przez werandę, stajesz chwilę na tarasie i patrzysz, na różę wokół trawnika, kępy floksów, klomb na środku gazonu, a potem wolno, wolniutko idziesz ścieżką koło pagórka, zbiegasz po kamiennych schodkach, ułożonych przez wujka, i przez liliową od dzwonek łączkę, obok wielkich topoli - do kąpieli. Za tobą. biegną psy, a wszystko oświetla słońce... Było tak kiedyś naprawdę czy tylko się śniło?

To pełne tęsknoty wspomnienie Danuty Koral stało się znamienne dla czasu, w którym świat dworów - ostoja polskości, ładu i porządku, kolebka tradycji pokoleniowej i narodowej - rozpoczął wędrówkę w przeszłość. Niewielki budynek

O bielonych ścianach, który przez wieki opierał się zawieruchom dziejowym w tym kraju od zarania niespokojnym i trwał niezmiennie, teraz powoli przekraczał granice świata realnego, stając się symbolem tego, co już nieodwracalnie zostało utracone.

Początek tej drogi wyznaczyła druga połowa XIX wieku, kiedy w wyniku represji popowstaniowych władze zaborcze skonfiskowały około tysiąca dworów. Znacznie większe straty przyniosło zakończenie pierwszej wojny światowej, gdy ogromna część polskich siedzib ziemiań-

DALEWICE

W zachowanym inwentarzu dóbr dalewickich z 1760 roku zachował się opis drewnianego dworu - poprzednika tego, który przetrwał aż do lat 70. XX wieku. Ten nowy, murywany już dwór został wzniesiony pod koniec XVIII lub na początku XIX wieku, a jego budowa związana jest zapewne z osobą Feliksa Niemcewskiego, do którego majątek dalewicki należał w roku 1780. Remontowanie za wzniesieniem nowego budynku zostało przekomponowane całkowicie ogrodowo-parkowe, które otrzymało regularny, geometryczny kształt, z aleją prowadzącą poprzez tarasy z klombami lewiatynami, rosnącymi w kierunku stawu i przepływającemu w pobliżu potoku Ścieklic. Potok ten oddzielał geometryczną część ogrodu od położonego dalej parku krajoznawczego. Przed frontem dworu, po stronie południowo-zachodniej znajdował się kołysty podjazd, zaś od północnego zachodu zabudowania gospodarcze.

Pod koniec XVIII wieku właścicielami Dalewic byli Chomętowscy, a na początku XIX wieku Jan Kanty i Marianna z Chomętowskich Duninowic. W roku 1817 Jan Kanty Dunin sprzedał Dalewice księciu Kosielskiemu, a w 1824 zakupił je od jego spadkobierców - wdowy Anny i syna Edmunda - Barbara i Wiktor Mieroszewski. W latach rodni Mieroszewskich Dalewice pozostały do roku 1854, potem przeszły na własność Marii Nowosielskiej, a w 1860 roku Hipolita Wisniewskiego, który dokonał namalowania tych dóbr na majątek Wiśniewo w sądownictwie, należącej do Marianny z Walewskich Wisniewskiej. W 1875 roku Dalewice nabył Wincenty Dziukowski, który dokonał częściowej przebudowy dworu.

W latach Dunikowskich majątek pozostał do 1887 roku, kiedy to spadł go Feliksowi Korulski. W roku 1919 w drodze spadku po Tekli ze Sznarskich Korulskiej właścicielkami Dalewic stały się trzy siostry, przegromiły: Jana Karoligo i Marianny Durinów: Anna Ludomirka, Maria Sudołowska i Anzela Józefa Staronowa. W 1945 roku w ramach reformy rolnej utraciły one majątek w Dalewicach a dwór przekazano na potrzeby szkoły rolniczej. Systematycznie dewastowany przetrwał do lat 70. Obecnie pozostały po nim fundamenty i niewielkie fragmenty murów.

W 1960 roku pozostałości zabudowań dworskich odkupił od państwa spadkobierca dawnych właścicieli.

Dalewice z tarasem na ogród, foto: maddagajewski

Widok z tarasem na ogród w Dalewicach, foto: maddagajewski

18

JODŁOWNIK

Na początku XVI wieku Jodłownik należał do Achazego Jusztana z Zakliczyna. Później wsiadł dzierżawy Lisobornicy, od których w 1529 roku kupił ją Niewiarowski herbici Polkowice. Przecław Niewiarowski napisał dobrą w testamencie zakonowi dominikanów z Krakowa, który gospodarował tu do roku 1782, kiedy to, na mocy edyktu cesarza Józefa II, wszystkie dobra ziemskie należące do zakonników klasztornych zostały przejęte przez rząd austriacki. Na początku XIX wieku aliczowanie dobra judicialnie zakupił od kamery austriackiej Edmund Romer, syn kapłana dragonów Jakuba Romera z Biedziadzi.

W latach Romerów Jodłownik pozostał do końca drugiej wojny światowej. Po Edmundzie odziedziczył je syn Konstanty, ożeniony z Elżbietą z Kirchnerów, a następnie ich syn, Stefan. Za Konstantego i Stefan Romerów Jodłownik stał się jednym z produkcyjnych majątków Ziemi Lisnowskiej. Obszar był przygotowany nowoczesny form gospodarowania. Stefan Romer był prekursorem wprowadzenia do hodowli nowej rasy krów, tak zwanego czerwonego bydła polskiego. 1893 roku zakłócił gospodarstwo, które zostało zamienione na prywatny ośrodek systematycznej hodowli tej rasy. Hodowle te kontynuował z dużymi sukcesami aż do końca drugiej wojny światowej jego syn i następcą, Aleksander, ożeniony z Ireną Ożegalską, a wnuk Józef już po drugiej wojnie światowej przez szereg lat kierował Zakładem Hodowli Bydła w Instytucie Zootechnicznym w Krakowie.

Dwór w Jodłowniku został zbudowany w XVIII wieku, potem był kilkakrotnie przebudowywany i modernizowany, zachowując jednak charakter barokowo-klasycyistyczny siedziby. Był drewniany, parterowy, wzniesiony na planie zbliżonym do kwadratu, z szerokim portykiem wglębnym od frontu. W narożnikach posiadał kwadratowe pomieszczenia o charakterze alikrowym. Należał go wieża, czterospadowy dach z dymnikami, kryty gontem. Zniszczony po powojennej parciał majątku Romerów, został rozebrany w 1968 roku.

Zdewastowane resztki zespołu dworskiego, ze zrujnowaną obytą i częścią zabudowań gospodarczych, odzyskała córka Józefa Romera, Helena. Wraz z mężem, Jackim Wasowiczem, Prezesem Krajowego Związku Hodowców Czerwonego Bydła Polskiego, kontynuują dzisiaj tradycję gospodarstwa rolnego.

Feliks Korulski w swoim gospodarstwie w Dalewicach, pocz. XIX wieku

Dwór w Dalewicach przed 1922 rokiem

19

JODŁOWNIK

Na początku XVI wieku Jodłownik należał do Achazego Jusztana z Zakliczyna. Później wsiadł dzierżawy Lisobornicy, od których w 1529 roku kupił ją Niewiarowski herbici Polkowice. Przecław Niewiarowski napisał dobrą w testamencie zakonowi dominikanów z Krakowa, który gospodarował tu do roku 1782, kiedy to, na mocy edyktu cesarza Józefa II, wszystkie dobra ziemskie należące do zakonników klasztornych zostały przejęte przez rząd austriacki. Na początku XIX wieku aliczowanie dobra judicialnie zakupił od kamery austriackiej Edmund Romer, syn kapłana dragonów Jakuba Romera z Biedziadzi.

W latach Romerów Jodłownik pozostał do końca drugiej wojny światowej. Po Edmundzie odziedziczył je syn Konstanty, ożeniony z Elżbietą z Kirchnerów, a następnie ich syn, Stefan. Za Konstantego i Stefan Romerów Jodłownik stał się jednym z produkcyjnych majątków Ziemi Lisnowskiej. Obszar był przygotowany nowoczesny form gospodarowania. Stefan Romer był prekursorem wprowadzenia do hodowli nowej rasy krów, tak zwanego czerwonego bydła polskiego. 1893 roku zakłócił gospodarstwo, które zostało zamienione na prywatny ośrodek systematycznej hodowli tej rasy. Hodowle te kontynuował z dużymi sukcesami aż do końca drugiej wojny światowej jego syn i następcą, Aleksander, ożeniony z Ireną Ożegalską, a wnuk Józef już po drugiej wojnie światowej przez szereg lat kierował Zakładem Hodowli Bydła w Instytucie Zootechnicznym w Krakowie.

Dwór w Jodłowniku został zbudowany w XVIII wieku, potem był kilkakrotnie przebudowywany i modernizowany, zachowując jednak charakter barokowo-klasycyistyczny siedziby. Był drewniany, parterowy, wzniesiony na planie zbliżonym do kwadratu, z szerokim portykiem wglębnym od frontu. W narożnikach posiadał kwadratowe pomieszczenia o charakterze alikrowym. Należał go wieża, czterospadowy dach z dymnikami, kryty gontem. Zniszczony po powojennej parciał majątku Romerów, został rozebrany w 1968 roku.

Zdewastowane resztki zespołu dworskiego, ze zrujnowaną obytą i częścią zabudowań gospodarczych, odzyskała córka Józefa Romera, Helena. Wraz z mężem, Jackim Wasowiczem, Prezesem Krajowego Związku Hodowców Czerwonego Bydła Polskiego, kontynuują dzisiaj tradycję gospodarstwa rolnego.

Dwór w Jodłowniku, ok. 1920

32

skich znalazła się w granicach Rosji Sowieckiej. W czcigodne naczynie, wznoszone i przebudowywane przez: szereg pokoleń, kształtujące zbiorną duszę szlacheckiej rodziny, od dziadów pradziadów tu osiadłej, rojne od wspomnień droższych, nad relikwie, pełne żywego smutku

I radości tych, co się w zaciszu starych, ścian urodzili, żyli, i pomarli - wdarł się żywioł obcy, wrogi, i niszczący. I pohulał, wygodziwszy niszczycielskim swym instynktom. - pisze Eugeniusz Małaczewski w słynnym „Koniu na wzgórzu”. W porównaniu z czasami zaborów skala obecnych strat była porażająca i choć wydawało się, że nic gorszego nie może się już wydarzyć, to najgorsze miało dopiero nadejść. Wbrew pozorom, druga wojna światowa, która zniosła z powierzchni tysiące domów w polskich miastach, miasteczkach i wsiach, nie była ostateczną zagładą polskiego dworu. Wyznaczył ją dopiero dekret o reformie rolnej z 1944 roku. Majątki ziemskie skonfiskowano a ich właścicielom zakazano zamieszkania w pobliżu ich rodowych siedzib. Większość z opuszczonych dworów wkrótce zamieniała się w ruinę zatopioną w resztkach zdziesiątego parku. To unicestwienie budynków dworskich - materialnych świadków historii - miało głównie na celu wymazanie ze świadomości społecznej wszystkiego, co wiązało się z dawnym światem ziemiańskim jego kulturą i tradycją.

Jednakże, wbrew staraniom władz komunistycznych, polskiego dworu nie udało się unicestwić. Jego wciąż żywy obraz trwał w literaturze, malarstwie i muzyce - przestrzeni, w którą wkroczył już na przełomie XIX i XX wieku, podążając za wzorem niemal doskonałym mickiewiczowskiego Soplicowa i stając się jednym z najbardziej wyrazistych symboli narodowych.

Pod jego dachem żyli bohaterowie Orzeszkowej, Żeromskiego, Fredry, Sienkiewicza, Wyspiańskiego, Moniuszki; był uczestnikiem alegorycznych scen Gierzyńskiego, Grottgera, Chełmońskiego, Rozwadowskiego, Kozakiewicza, osiągając swoiste apogeum symboliki u Jacka Małaczewskiego. Jego pełną ciepła urodę utrwały płótna Kamockiego, Rychter-Janowskiej, Uziembły...

Pod koniec XX wieku, gdy świat ziemiański powoli przestawał być tematem tabu, katastrofalny stan dworów stał się przedmiotem troski coraz większej liczby miłośników i obrońców ruin. Dla pokoleń urodzonych już po zagładzie ziemianstwa dwór był zjawiskiem nie do końca zrozumiałym, owianym mgiełką tajemnicy, a zatem przyciągającym jak magnes. Nic dziwnego, gdyż, jak napisał niegdyś prof. Jan Kieniewicz: Są takie miejsca, które nazywam mówiącymi - loca vocifera. Ich szczególność wyraża się w tym, że nie wszyscy słyszą, mowę tych miejsc. Przekaz bowiem nie został w nich zapisany przez twórców, budowniczych czy mieszkańców. To w nas odzywa się struna, wzbudzona przez miejsce, rozedrgana naszym napięciem emocjonalnym [...] Tu można usłyszeć, jak mówią do nas pokolenia, tu odzywa się w nas głęboko tkwiący przekaz najczystszej polskości.

Dziś coraz częściej słyszymy mowę tych miejsc. Stąd może tęsknota za ich poznaniem, ożywieniem historii zamkniętej w starych murach, a czasem już tylko w zasypanej studni, zardzewiałym kawałku bramy prowadzącej niegdyś do pełnego kwiatów ogrodu. Stąd może sentyment do starych fotografii, dzięki którym zrujnowane, przebudowane, a także ubrane w nową szatę dwory stają się bliskie, nabierają barwy i ciepła. Przemawiają...

Marzanna Raińska

Już w 1858 roku dodano do niego tylną skrzydło zaprojektowane przez Filipa Pokutyńskiego, a w 1862 przeprowadzono przebudowę niektórych wnętrz według projektu Friedricha Augusta Stüllera. Kolejną gruntowną przebudowę, której autorem był Zygmunt Herndel, nastąpiła w latach 90. XIX wieku.

Dwukondygnacyjny korpus główny pałacu pełnił zasadniczo funkcje reprezentacyjne, skrzydło wschodnie miało charakter mieszkalny, a północne gospodarstwo. Wejście prowadziło przez taras do sielni, na przedzieńcu której znajdowała się klatka schodowa. Po stronie wschodniej sielni mieściły się dwie sale, tak zwane „francuskie”, mala jadalnia oraz naradna sala balowa, po zachodniej - biblioteka i pokój gościnny, z którego malarzystywnie doprowadzono schody prowadzący do gabinetu na piętrze. W pałacu Potoccy zgromadzili bogaty zbiór dzieł sztuki: obrazy, rzeźby, meble, porcelanę, pamiątki historyczne. Galerie, mieszcząca się pomiędzy salą balową a ozdobną, przeznaczono na lapidarium i kolekcję rzeźb.

Ostatnia przebudowa krzeszowickiego pałacu miała miejsce w 1940 roku, kiedy był siedzibą gubernatora Hansa Franka. Zmieniono wówczas układ komunikacyjny budynku, dodając klatkę schodową, zwaną obecnie „niemiecką”, a w dawnej kaplicy urządzono gabinet Franka.

Po wojnie wykorzystywany na różne cele pałac, stopniowo niszczał. W 2008 roku, po wieloletnich staraniach, rodzina Potoczkich oficjalnie odepkała swoją dawną własność.

Pałac w Krzeszowicach na przedwojennym kartonie pocztowym

Pałac w Krzeszowicach w okresie międzywojennym

123

NOWY WIŚNICZ

Koryzówka, położona na wzniesieniu pomiędzy zamkami a dawnym klasztorze karmelickim, nie była nigdy osiedłem zaradczym dobrami ziemskimi. Została wybudowana przez prawnika Leonarda Serafińskiego z myślnia o rodziwym letnisku. W połowie XIX wieku Leonard Serafiński mieszkał z żoną, Joanną z Giełbaltowskich, w jednym z domów przy rynku w Wiśniczu. Kiedy w 1860 roku został notariuszem w Błociszynie, postanowił przenieść się tam na stałe, nie chciał jednak serwać związków z Wiśniczem. Od Koryzyny, dworzana Lubomirskich, odkupił kawałek ziemi i postawił na nim niewielki, drewniany dom w typie oberku - z wejściem poprzedzonym gankiem, krzywym gontem.

Dzisiaj prawdopodobnie nikt nie wiedziałby o istnieniu Koryzówki, gdyby nie jej związek z jednym z najwybitniejszych polskich malarzy, Janem Matejką.

Jeszcze w latach szkolnych w Krakowie przyszły artysta zaprzyjaźnił się z bratem Joanny Giełbaltowskiej, Stefanem i Stanisławem, a w 1864 roku postąpił najmilem z podziwem, Theodore. Chętnie przebywał w Wiśniczu, a pełna uroku drewniana zabudowa, miała

Drewniany dom w Wiśniczu, stworzony przy rybniku Janie Matejki

W ogrodzie Koryzówki, przy stółku siedzi Stanisław Szerepiński, lata 20. XX wieku

232

Dzielnia w Szkliszewie i jego malarzystywnie w latach 20 i 30. XX wieku

429

Aleksander Romer, 1897

Rodzina Romerów na ganku dworu w Jodłowniku

Wnętrza dworu w Jodłowniku, okres międzywojenny

INDEKS MIEJSCOWOŚCI

- ANDRYCHÓW (pow. wadowicki) 154
BALICE (pow. krakowski) 157
BILCZYCE (pow. wielicki) 288
BISKUPICE (pow. wielicki) 376
BISKUPICE MELSZTYŃSKIE (pow. brzeski) 162
BISTUSZOWA (pow. tarnowski) 10
BŁOGOCICE (pow. proszowicki) 164
BOGONIOWICE (pow. tarnowski) 12
BOLESŁAW (pow. dąbrowski) 100
BOREK SZLACHECKI (pow. krakowski) 278
BREŃ (pow. dąbrowski) 379
BRODY (pow. wadowicki) 165
BRZESKO-OKOCIM (pow. brzeski) 290
BRZEZNA (pow. nowosądecki) 294
BRZEŃNICA (pow. dąbrowski) 102
BULOWICE (pow. oświęcimski) 166
CICHAWA (pow. wielicki) 13
CZAPLE MAŁE (pow. miechowski) 104
CZECHY (pow. krakowski) 105
CZORSZTYN (pow. nowotarski) 14
DALEWICE (pow. proszowicki) 18
DĄBROWA (pow. nowosądecki) 170
DĄBROWICA (pow. bocheński) 382
DĄBRÓWKA (pow. wadowicki) 20
DOŁĘGA (pow. brzeski) 172
DROGINIA (pow. myślenicki) 386
FACIMIECH (pow. krakowski) 108
FALSZTYN (pow. nowotarski) 109
FRYDMAN (pow. nowotarski) 176
FRYDRYCHOWICE (pow. wadowicki) 110
GARLIKA MUROWANA (pow. krakowski) 21
GDÓW (pow. wielicki) 178
GLANÓW (pow. olkuski) 180
GĘŁPOWICE (pow. oświęcimski) 111
GNOJNIK (pow. brzeski) 23
GOŁYSZYN (pow. krakowski) 296
GORLICE (pow. gorlicki) 24
GOSZCZA (pow. krakowski) 298
GOSZYCE (pow. krakowski) 186
GOTKOWICE (pow. krakowski) 25
GRABOSZYCE (pow. oświęcimski) 114
GRAJÓW (pow. wielicki) 28
GRODKOWICE (pow. wielicki) 26
GRYWAŁD (pow. nowotarski) 388
INWAŁD (pow. wadowicki) 300
JAKUBOWICE (pow. proszowicki) 190
JANKÓWKA (pow. wielicki) 29
JASIENNA (pow. nowosądecki) 30
JASZCZYROWA (pow. wadowicki) 193
JEŻÓW (pow. gorlicki) 194
JODŁOWNIK (pow. limanowski) 32
JURCZYCE (pow. krakowski) 301
KAMIONNA (pow. bocheński) 34
KARNIOWICE (pow. krakowski) 303
KĄŚNA DOLNA (pow. tarnowski) 306
KŁĘCZANY (pow. nowosądecki) 390
KOMORNIKI (pow. myślenicki) 198
KOPALINY (pow. bocheński) 308
KORZKIEW (pow. krakowski) 37
KOWARTY (pow. proszowicki) 310
KRAKÓW 40
KRAKÓW - KOSSAKÓWKA 116
KRAKÓW - DĘBNIKI 312
KRAKÓW - OLSZA 202
KRAKÓW - DWÓR POD LIPKAMI 392
KRAKÓW - DWÓR POD PAWIEM 42
KRAKÓW - PROKOCIM 204
KRAKÓW - BRONOWICE 200
KRAKÓW - WOLA JUSTOWSKA 314
KRASNE POTOCKIE (pow. nowosądecki) 39
KRZESZOWICE (pow. krakowski) 122
KRZYSZKOWICE (pow. myślenicki) 124
KRZYSZTOFORZYCE (pow. krakowski) 44
LASKOWA (pow. limanowski) 206
LELOWICE (pow. proszowicki) 394
LIBUSZA (pow. gorlicki) 210
LIMANOWA 111
LIPLAS (pow. wielicki) 316
LUDZMIERZ (pow. nowotarski) 46
LUSINA (pow. krakowski) 320
LUSŁAWICE (pow. tarnowski) 322
ŁAPSZE NIŻNE (pow. nowotarski) 48
ŁAZANY (pow. wielicki) 214
ŁĘKI (pow. oświęcimski) 396
ŁĘTOWNIA (pow. suski) 49
ŁOPUSZNA (pow. nowotarski) 216
ŁOSOSINA DOLNA (pow. nowosądecki) 126
ŁOSOSINA GÓRNA (pow. limanowski) 397
ŁUCZANOWICE (pow. krakowski) 50
MAJKOWICE (pow. proszowicki) 326
MANIOWY (pow. nowotarski) 52
MARCINKOWICE (pow. nowosądecki) 398
MASŁOMIĄGA (pow. krakowski) 54
MICHAŁOWICE (pow. krakowski) 330
MINOGA (pow. krakowski) 332
MIRÓW (pow. krakowski) 56
MŁODZIEJOWICE (pow. krakowski) 128
MŁOSZOWA (pow. chrzanowski) 218
MODLNICA (pow. krakowski) 222
MORDARKA (pow. limanowski) 58
MORSKO (pow. proszowicki) 60
MSZANA DOLNA (pow. limanowski) 401
NAWOJOWA (pow. nowosądecki) 226
NIEBŹWIEDŹ (pow. krakowski) 229
NIEGOSZOWICE (pow. krakowski) 335
NIEGOWIĆ (pow. wielicki) 338
NIEPRZEŚNIA (pow. bocheński) 340
NOWY SĄCZ 230
NOWY WIŚNICZ (pow. bocheński) 232
OCHODZA (pow. krakowski) 342
OLEŚNO (pow. dąbrowski) 402
OŁPINY (pow. tarnowski) 62
OSIECZANY (pow. myślenicki) 65
OSIEK (pow. oświęcimski) 234
OTFINÓW (pow. tarnowski) 132
PŁAWOWICE (pow. proszowicki) 133
PŁAZA (pow. chrzanowski) 238
PORĘBA DZIERŻNA (pow. olkuski) 344
PORĘBA WIELKA (pow. limanowski) 66
PORĘBA ŻEGOTY (pow. chrzanowski) 137
PRZYSZOWA (pow. limanowski) 240
RABA NIŻNA (pow. limanowski) 404
RABA WYŻNA (pow. nowotarski) 246
RABKA (pow. nowotarski) 68
RACHWAŁOWICE (pow. proszowicki) 70
RACIBORSKO (pow. wielicki) 71
RACIECHOWICE (pow. myślenicki) 138
RADŁÓW (pow. tarnowski) 247
RDZAWA (pow. bocheński) 406
ROGÓW (pow. kazimierski) 72
ROPA (pow. gorlicki) 346
RYBNA (pow. krakowski) 248
RZEPLIN (pow. krakowski) 348
SANKA (pow. krakowski) 140
SĘKOWA (pow. gorlicki) 76
SIARY (pow. gorlicki) 249
SIEBOROWICE (pow. krakowski) 252
SIECIECHOWICE (pow. krakowski) 144
SIEDLISZOWICE (pow. tarnowski) 78
SIERAKÓW (pow. myślenicki) 410
SKAWINA (pow. krakowski) 352
SŁUPIA (pow. limanowski) 412
SMOLEŃ (pow. zawierciański) 79
SMOLICE (pow. oświęcimski) 81
STRÓŻE (pow. tarnowski) 416
SZAFLARY (pow. nowotarski) 82
SZALOWA (pow. gorlicki) 256
SZERZYTNY (pow. tarnowski) 420
SZYK (pow. limanowski) 84
SZYMBAK (pow. gorlicki) 257
ŚCIEJOWICE (pow. krakowski) 422
ŚLEDZIEJOWICE (pow. wielicki) 356
ŚMIŁOWICE (pow. proszowicki) 360
ŚWIDNIK (pow. limanowski) 262
ŚWIĘCICE (pow. miechowski) 146
TARNAWA (pow. olkuski) 264
TARNÓW 268
TEGÓBORZE (pow. nowosądecki) 272
TOMASZOWICE (pow. krakowski) 262
TOPORZYSKO (pow. suski) 85
TROPISZÓW (pow. krakowski) 148
TRZEBIENICE (pow. miechowski) 149
TUCHÓW (pow. tarnowski) 86
WIELKIE DROGI (pow. krakowski) 89
WIELOGŁOWY (pow. nowosądecki) 274
WIERUSZYCE (pow. bocheński) 91
WIĘCŁAWICE (pow. krakowski) 92
WILCZKOWICE (pow. krakowski) 93
WILKÓW (pow. krakowski) 265
WITOWICE BOLNE (pow. nowosądecki) 266
WŁOSTOWICE (pow. proszowicki) 269
WOLA WIĘCŁAWSKA (pow. krakowski) 94
WOLA ZRĘCZYCKA (pow. wielicki) 276
WRZĄSOWICE (pow. krakowski) 277
ZAGÓRZANY (pow. gorlicki) 150
ZAKOPANE (pow. tatrzański) 96
ZAWADA (pow. bocheński) 424
ZBYDNIÓW (pow. bocheński) 272
ZBYLITOWSKA GÓRA (pow. tarnowski) 278
ZBYSZYCE (pow. nowosądecki) 284
ZEMBRZYCE (pow. suski) 426
ZGŁOBICE (pow. tarnowski) 428